

**Lunds Universitet
Sociologiska institutionen**

**LUNDS
UNIVERSITET**

Gemenskap i familjehem-

En kvalitativ studie om gemenskap med placerade barn

**Författare: Fozia Taimor
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Höstterminen 2012
Handledare: Eva Fasth**

Abstrakt

Titel: Gemenskap i familjehem- En kvalitativ studie om Malmös familjehem syn på gemenskap med placerade barn

Författare: Fozia Taimor

Handledare: Eva Fasth

Sociologiska institutionen, HT 12

Kandidatuppsats: SOCK01

Genom kvalitativa intervjuer har jag undersökt vilket ansvar familjehem anser att de har för placerat barn. Jag har avgränsat arbetet till att intervjuar fem familjehem som har fått uppdraget av Malmö kommun. Syftet med uppsatsen har varit att få kunskap om vad familjehem är, detta genom bland annat utbildning av Malmö kommun för familjehem. För att få svar på mina frågeställningar har jag intervjuat familjehem. Med hjälp av Byråkrati teori samt teorierna Gesellschaft och Gemeinschaft har jag analyserat resultatet. Resultatet var varierande, vissa familjehem ansåg placerade barn som jobb, därmed har de ingen djupare relation med barnen medan vissa ansåg placerade barnen som sina egna. Gemensamt för familjehemmen är att alla får arvode för uppdraget som familjehem oavsett om de anser placerade barnen som sina egna eller inte. Slutsatsen är att det finns kombination av Gemeinschaft och Gesellschaft.

Nyckelord

Familjehem, gemenskap, Gesellschaft, Gemeinschaft, byråkrati

Innehåll

1.0 Inledning	5
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställning:	5
2.0 Vad är familjehem?	6
3.0 Metod	9
3.1 Familjehemsutbildning	9
3.2 Urval	10
3.3 Intervju & trovärdighet	10
3.4 Etiska aspekter	12
3.5 Val av teori	12
4.0 Historia- familjebildning	13
5.0 Teori	15
5.1 Byråkrati- rationell legal auktoritet	15
5.2 Gemeinschaft och Gesellschaft	15
5.3 Gemeinschaft	16
5.4 Gesellschaft	16
6.0 Resultat	18
6.1 Katja	18
6.2 Anna	19
6.3 Ivar	20
6.4 Emma	21
6.5 Ylva	23
6.6 Sammanfattning av resultat	23
7.0 Analys	25
7.1 Socialtjänsten och familjehem som byråkrati	25
7.2 Familj och gemenskap	26
7.3 Gemeinschaft & Gesellschaft i familjehem	27
8.0 Slutsats och reflektion	30
9.0 Källa	32
Bilaga 1.	34

Förord

Ett hjärtligt tack till Ann- Christine Rosenlund (Metodutvecklare och utbildningssamordnare vid Malmö kommun), som har hjälpt mig att sätta in mig i vad familjehem är och erbjudit mig kurser som hjälp för att skriva uppsatsen.

Jag vill även tacka familjehemmen som har ställt upp för intervjuer, utan er skulle inte denna uppsats existera.

Fozia Taimor

1.0 Inledning

Varför väljer man att ta hand om andras barn på heltid? I media uppmärksammar man personer som har vuxit upp hos familjehem där dessa familjer inte har uppnått målen som familj för dessa barn. Ser alla familjehem likadana ut? Har familjehem samma syn på placerade barn?

Med denna uppsats vill jag visa att inget familjehem är lik ett annat. Vissa familjehem ser de placerade barnen som jobb, men tar sitt ansvar i de delar där de är skyldiga till att ta ansvar, vissa andra familjehem menar att de placerade barnen är deras egna och jämför familjehem med adoption.

1.1 Syfte

Syftet är att genom kvalitativa semistrukturerade intervjuer undersöka vad familjehem anser om gemenskap med de placerade barnen i Malmös kommun.

1.2 Frågeställning:

- Känner familjehem gemenskap med placerade barn?
- Gör familjehem skillnad på sina biologiska barn och de placerade barnen?
- Blir de placerade barnet en del av familjen eller ses det som ett jobb?

2.0 Vad är familjehem?

1785 kom den första lagen om fosterbarn då fattigvårdsnämnder, sockenstämmor, präster och enskilda personer såg till att barn fick tak över huvudet. I början av 1920- talet kom första barnvårdslagen som innebär att samhället har rätt och skyldigheter för att omhänderta barn som far illa hos föräldrarna. Under 1900- talet var målet med fosterbarn att de skulle växa upp hos fosterhemmen. Man kunde bryta upp helt med den biologiska familjen men när kunskapen om att den biologiska familjen betydelse för ett barn har ökat strävar man nu efter att barn ska ha en sådan god kontakt med sin biologiska familj som möjligt. Tanken om att inte separera barn och biologiska föräldrarna blev först under 1970 talet som viktigast.

Att skilja på barn och föräldrar påverkar barn negativt, biologiska föräldrar är viktiga känslomässigt för barn.

Idag heter fosterhem familjehem och fosterbarn för "barn i familjehem". Lagarna om att omhänderta barn idag heter SoL (socialtjänstlagen) och LVU (lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga).

När barn omhändertas enligt SoL innebär det att föräldrar frivilligt tillsammans med socialtjänsten placerar barnet, om barnet har fyllt 15 år ska ett samtycke ges från barnet. En utredning får inte ta mer än 4 månader, hela utredningen måste sammanfattas skriftligt och sparas på socialkontoret. Om varken barnet eller föräldrar ger sitt samtycke till att placera om barn får socialtjänsten tvång omhänderta barn utan samtycke från varken föräldrar eller barn detta enligt LVU. Vid LVU placering är det socialtjänsten som bestämmer när vården ska upphöra tillskillnad från SoL där föräldrarna har rätt till att bestämma hur länge de vill att barnet ska stanna.

1990 skrev Sverige under FN:s konvention om barns rättigheter. barnkonventionen har två grundläggande tankar; barn har lika människovärde och att barn behöver särskilt stöd och skydd då de är sårbara. Barn ska enligt konventionen ha inflytande över frågor som rör de men barnets bästa är vägledande för socialtjänsten och därför finns LVU (Utbildning för familjehem 16/10 2012).

Anledningen till att barn omhändertas enligt SoL och LVU från sina föräldrar beror oftast på att föräldrarna har egna problem som leder till att deras barn far illa ut. Ibland omhändertar

socialtjänsten tonåringar på grund av deras egna problem. Föräldrarnas omsorg brister då de inte kan hantera sitt tonåriga barn.

föräldrars bristande omsorg kan bero på:

- missbruk
- psykisk sjukdom
- utvecklingsstörning
- vanvård och försummelse
- misshandel, sexuella övergrepp och annat våld i familjen

Det finns ingen lagstiftning där det framgår vad som innebär med att ge god vård till barn.

Enligt föräldrabalken har barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god uppfostran.

Socialstyrelsen menar att god vård för barn är att vården ska vara trygg och säker och att målet med omhändertaganden alltid ska präglas av att återförens barn med föräldrar.

Socialtjänsten är skyldig att prioritera att placera barn hos en anhörig eller annan närstående, en s.k. släktinghem. Hittar socialtjänsten inget hem i barnets egen krets börjar man leta utåt, detta kan vara familjehem och jourhem. Jourhem är hem där barn placeras vid akuta ärenden då ett barn behöver skydd eller stöd. Jourhem är alltså till skillnad från familjehem inte ett lång varande hem utan används vid brådskande ärande tills att ett familjehem hittas.

Oavsett om det handlar om släktinghem, jourhem eller familjehem ska alla dessa ha utretts av socialnämnden. Om ett jourhem istället vill bli familjehem för ett barn måste de ansökas och godkännas. För att bli godkänd som familjehem ska de vuxna intervjuas var för sig av socialtjänsten. Intervjun utreds av en psykolog därefter bestämmer man om familjehemmet är passande eller inte för barnet.

När ett barn har varit placerat hos samma familjehem i 3 år eller är socialtjänsten skyldiga att överväga en flyttning av vårdnadshavare till föräldrahemets föräldrarna. Anledning till en övervägning för flyttning av vårdnadshavare är att barnet ska få en stabilitet och varaktiga relationer.

Enligt föräldrabalken ska vårdnadshavare för barn se till;

- barnets personliga förhållanden, barnets omvårdnad, trygghet och att barnet får en god uppfostran

- att barnet får tillsyn med hänsyn till dess ålder, utveckling
- barnets tillfredsställelse, försörjning och utbildning

När barn placeras i familjehem har föräldrar juridisk vårdnad för barnet. För att föräldrarna ska kunna uppfylla kraven som vårdnadshavare har de rätt till att träffa sitt barn detta gäller både vid SoL och LVU placering. Ansvar delas men tre parter; familjehem, föräldrarna och socialtjänsten, detta kallas inom familjehemvården för det tredelade föräldraskapet.

När familj tar emot ett placerat barn skriver socialtjänsten och familjehem ett avtal om hur avtalstid, uppsägningstid, familjens skyldigheter, socialtjänstens skyldigheter, utbildning och stöd, ersättning och försäkringsfrågor (ibid: 23/10 2012).

Familjehem har rätt till stöd och handledning ifall det skulle behövas och får alltid arvode och omkostnadsersättning för placerade barnen. Familjehem är aldrig skyldiga att försörja placerade barnet av privat ekonomi, även om familjehem blir vårdnadshavare kommer familjehemmet att få arvode för placerade barnet till 18 års ålder (www.familjehemifokus.se/).

Arvode för barn fram tills 12 år är 5302 kr upptill 11895 kr. Från 12 års ålder är arvodet 5563 kr upptill 11895 kr (arvode för år 2013)¹. Arvode sätts utifrån: *"Individuell bedömning..."* beroende på *"vilken arbetsinsats uppdraget kräver."* (www.skl.se)

¹ För närmare siffror för omkostnadsersättning och arvode se:
http://brs.skl.se/skbibl/cirkdoc.jsp?searchpage=brsbibl_cirk.htm&search1_all=familjehemsv%E5rd+2013&op1=&type=&db=CIRK&from=1&toc_length=20&currdoc=3

3.0 Metod

På Malmö kommuns hemsida finns det en uppsatsbank med förslag för examensarbete och uppsatser och kontaktuppgifter ifall det finns intresse för ämnet. Inför denna uppsats hittade jag ett förslag som kom att och ändrades under arbetets gång. Jag fick kontakt med Ann-Christine Rosenlund (Metodutvecklare och utbildningssamordnare) som jag har vänt mig till för frågor kring familjehem.

Socialtjänsten har tystnadsplikt och jag har därför med hjälp av Rosenlunds hjälp kommit i kontakt med familjehem. Rosenlund har kontaktat familjehemssekreterare i Malmö som i sin tur har kontaktat en familj som de tror skulle tänka sig ställa upp för en intervju som jag sen har kontaktat.

För att begränsa uppsatsen har jag intervjuat personer som är familjehem för Malmös kommun. Att jag har valt att intervjua familjehem för Malmö kommun innebär inte att familjehemmen finns i Malmö utan att det är de placerade barnen som är från Malmö kommun. Familjehemmen ingår därför i Malmö kommun även om familjehemmen bor i annan kommun än Malmö.

3.1 Familjehemsutbildning

För att få en djupare insikt för vad familjehem är fick jag erbjudandet av Rosenlund att gå familjehemsutbildning på 8 gånger i Malmö. Varje kurs tillfälle varade 3 timmar och jag gick på 5 av dessa tillfällen. Kursen hade en tillhörande bok för blivande/nuvarande familjehem på 8 kapitel, varje kapitel motsvarande varje kurstillfälle. I kursen fick man teoretiska genomgångar, gruppövningar och enskilda övningar. Den tillhörande boken är inte officiell och jag får därför inte använda boken som källa istället använder jag utbildningstillfällena som källhänvisning.

Familjehemsutbildningen ska bli en nationell utbildning för alla Sveriges kommuner, det är tänkt att alla familjehem ska få samma utbildning och denna kurs var alltså den första för Malmös kommun.

Familjehemsutbildning var givande för mig då jag fick en djupare kunskap om vad familjehem är och satte mig in i ämnet innan jag träffade familjehemmen för intervju.

3.2 Urval

För att få tag på familjehem har Rosenlund fungerat som ”gate-keeper” då socialtjänstens uppgifter om familjehem är sekretessbelagd. Som Trost (2010) skriver om att hitta sitt urval med hjälp av tjänstmän och – kvinnor så *”...får man snällt nöja sig med att ta emot vad man får...”* (Trost 2010;139). För att kunna hantera den material jag samlar in har jag hållt mig till 5 intervjuer, Trost (ibid) föreslår 4 till 8 intervjuer vid kvalitativa studier för att det inte ska bli ett ohanterligt material.

Risken är att resultatet blir styrt på grund av att urvalet av intervjupersonerna väljs av gate-keepers, de kanske väljer personer som är ”intressant”, ”har åsikter”, ”är kunniga” (ibid:140) eller liknande val. En av intervjupersonerna hittade jag via familjehemsutbildningarna, ett så kallad bekvämlighetsurval. Denne man gick också familjehemsutbildning men inte hans fru, via honom fick jag kontakuppgifter till att intervjua hans fru. Bekvämlighetsurvalet nackdel är att intervjupersoner är ”säregna”, då endast en intervjuperson är ur bekvämlighetsurvalet anser jag inte att detta urval har påverkat mitt resultat.

3.3 Intervju & trovärdighet

Inom kvalitativa studier är trovärdighet problematiskt menar Trost (2010), man måste kunna visa att det material man har samlat in är seriöst och relevant. Hur ska man visa att det är seriöst och relevant? Enligt Trost (ibid) bör man reflektera kring etiska aspekter och reflektera ifall den data som har samlats in är relevant för att besvara problemställningen (ibid).

För att det ska finnas en trovärdighet i min uppsats har jag reflekterat kring etiska aspekterna lagt in intervjuguiden som bilaga och diskuterar mina metodval.

Mitt syfte har varit att undersöka hur familjehem upplever gemenskapen med placerade barn. För att uppnå mitt syfte ansåg jag att semistrukturerade intervjuer skulle vara bästa metoden för att få svar på mina frågeställningar vilket innebär att jag har ställt samma öppna frågor till alla intervjupersoner. I den semistrukturerade intervjun får jag som intervjuare chans att komma i dialog med intervjupersonerna och fördjupa mig i deras svar (May 2001).

Intervjuarna jag har gjort är låg standardiserade intervjuer eftersom intervjupersonerna tolkar ingångsfrågan ”kan du berätta lite om dig själv?” på olika vis. Vissa har direkt börjat prata om sina placerade barn medan vissa börjat med att prata om vad de jobbar med. Beroende på hur

inledningen på intervjun börjar har jag anpassat frågorna samt följdfrågorna efter varje intervju (Trost, 1997). Med låg standardiserade intervjuer menas att man anpassar sig efter intervjupersonens ”språkbruk” (ibid). Ett exempel på detta är att en av intervjupersonerna inte kunde svenska fullt ut, jag fick därför förklara frågorna i detalj och ge exempel på vad jag menade. Detta kan betyda att jag har påverkat resultatet eftersom jag i detta fall var tvungen att ge exempel och styra intervjun mer än vad jag gjorde i andra intervjuer.

Innan intervjuerna gjorde jag en intervjuguide att följa inför varje intervju. Mitt mål inför intervjuerna var att komma i en dialog med intervjupersonerna precis som Katarina Sjöberg (2008), professor i sociologi, föreslår är att be intervjupersonerna att berätta om sig själva. Jag inledde varje intervju med ”Kan du berätta lite om dig själv, din sysselsättning osv?” som en öppningsfråga inför varje intervju. Denna öppningsfråga kändes rätt att börja med då jag inte kände intervjupersonerna sen tidigare. Därefter ställde jag frågorna utifrån min intervjuguide (Bilaga 1). Inför varje intervjuguide hade jag en intervjuguide med mig för att anteckna följdfrågor ifall det skulle behövas.

Vid första kontakt med intervjupersonerna diskuterade vi vilken plats vi skulle träffas på för intervjun. Trost (2010) menar att man bör resonera kring platsen av intervjun påverkat trovärdigheten. I mitt fall har jag sagt att det inte spelar roll vart och när intervjun sker men har haft förslag för intervjuerna. Anledningen till att jag har varit öppen med att intervjupersonen fått bestämma vart intervjuerna ska ske är för att intervjuerna ska känna sig bekväma.

En av intervjuerna gjordes via telefon pga att intervjupersonen bodde en bit bort, varken intervjupersonen eller jag hade tid att ta oss till varandra. Trost (ibid) menar att telefonintervjuer inte är lämpliga vid djupintervjuer. I jämförelse med andra intervjuer där jag träffade ansikte mot ansikte kände jag att dialogen blev djupare än telefonintervjun.

Under alla intervjuer, med undantag av en intervju satt jag och intervjupersonen ostörda av andra personers närvaro. Under denna intervju satt en anhörig till intervjupersonen och en anhörig till det placerade barnet med. Jag ansåg att det skulle bli obekvämt att be de anhöriga lämna rummet inför intervjun då jag befann mig familjehemmets vardagsrum. För att markera att jag endast vill ha svar från en person frågade jag familjehemmet vem det var som skulle ställa upp på intervjun. Även om de två anhöriga inte pratade under intervjun kan deras

närvaro ha påverkat resultatet hur jag och framför allt intervjupersonen svarar då anhörig till placerade barnet fanns med i rummet.

3.4 Etiska aspekter

Vid varje intervju fick respondenten information om varför jag skriver denna uppsats, vad jag skriver om i denna uppsats, information om att de kommer vara anonyma, att det är frivilligt att svara på frågorna, och ett godkännande av respondenten att jag spelar in intervjun (Trost 2010).

För mig har det varit viktigt att anonymisera intervjupersonerna då dessa personer är familjehem för barn. Frågorna intervjupersonerna har svarat på handlar om deras egna barn och även placerade barn och därför anser jag att uppgifter om intervjupersonerna är viktiga att anonymisera. Jag har valt att inte nämna var personerna bor, samt ändrat ålder på barnen så pass mycket att det inte påverkar uppsatsen, då detta är information som kan innebära anonymiseringen kan brista. Att nämna vad de jobbar med anser jag vara en del av resultatet.

3.5 Val av teori

Jag har valt att analysera mitt resultat med teorierna ”Byråkrati, Gemeinschaft och Gesellschaft”. Valet av teorierna har varit induktiva vilket innebär att jag först har samlat in data och valt teorier efter resultatet.

Byråkrati har jag valt som teori för att analysera socialtjänstens roll i familjehem då familjehem styrs av socialtjänsten som också är uppdragsgivarna för familjehemmen.

Gemeinschaft och Gesellschaft ska jag använda mig när jag analyserar familjehemmens syn på gemenskap med de placerade barnen. Anledningen till att jag har valt Gemeinschaft och Gesellschaft som teorier är att familjehem har en intressant relation till placerade barnen då de både får betalt för uppdraget men i vissa fall menar att placerade barnen är som deras egna barn.

4.0 Historia- familjebildning

I denna uppsats skriver jag om familjehem där jag diskuterar såvida om familjehem anser om placerade barnen är en del av familjen eller inte. För att diskutera frågan kommer följande avsnitt handla om vad familj är och även innehålla historiska delar kring hur familjestrukturen.

Vad är familj?

Vad är familj egentligen? Många menar att ens bror är familj medan vissa menar att familj är de personer som bor i samma hushåll. För vissa är det självklart vad familj är, nämligen föräldrar och barnen. Bilden av mamma, pappa och barn är det som kallas kärnfamilj. Ordet kärnfamilj kom till i vetenskapligt syfte "... för att kunna klassificera olika slag av samhällen efter om de bestod av kärnfamiljer som grund eller av andra slags familjebildningar" (Trost 1993: 10).

Begreppet kärnfamilj uppkom till liknelsen av atomer, atomer innehåller kärnor som sedan kan byggas och skapa molekyler. På samma sätt menar man att kärnfamiljen kan vara större "familjeenheter" än den kärnfamiljen vi tänker på i det vardagliga språket.

Ordet familj kommer från latinets "familia" som betyder "hushållet" och här ingår även tjänstefolket i ordet "familia" (ibid:9). Trost menar att det finns, som han kallar det, tre element "som avses eller menas med familj: hushåll, blodsband, äktenskap (eller sambo)" (Trost 1993: 13-14).

Trost drar slutsatsen "...frågan om vad familj är för något helt enkelt inte kan besvaras utan man måste ta i beaktande att "det beror på"" (ibid: 22) om vad familj är.

In the beginning of our story all significant societies were clearly patriarchal (Therborn 2004: 17)

Therborn menar att alla samhällen alltid har varit patriaraliska men i början av 1900 talet kom detta att ändras i samband med industrialiseringen. När industrialiseringen utvecklas börjar även kvinnor jobba utanför hemmet vilket medför att traditionella familjen inte ser ut som den alltid har gjort (Therborn 2004). Från 1868- 1910 talet är det folkomflyttningar i Sverige, många flyttar från landsbygden till städerna medan vissa flyttar till Amerika. Mellan dessa årtal utvecklas industrialiseringen vilket medför att det blir en uppdelning mellan familjeliv och arbetsliv. Kvinnor som tidigare har varit hemma och tagit hand om hushållet, familjer

från landet som alla har jobbat på gården börjar jobba på industrier. Både kvinnor och män jobbar och barnen får antingen jobba eller stanna hemma medan föräldrar jobbar utanför hemmet (Gleichman 2004).

Efter 1930 talets depression börjar giftemål bli allt vanligare och i tidigare ålder. Giftemål bland unga personer steg och trenden fortsatte fram till 1950. Före 1930 var det ovanligt med skilsmässa, däremot var det inte ovanligt med familjeombildningar. Anledningen till familjeombildningar berodde inte pga skilsmässor utan pga den höga dödligheten då den ena partnern gifte om sig och på så vis bildade nya familjer. Skilsmässa var varken religöst eller socialt accepterat av samhället.

”1950-talet brukar beskrivas som kärnfamiljens guldålder”

(<http://www.fokus.se/2005/12/karnfamiljen-lever/>). Många gifte sig och få skilde sig kring 1950-talet. Ekonomin i Sverige var bra och männen var familjens försörjare medan kvinnan var hemmafruar.

1960 sattes kvinnorörelsen igång och p- piller kom ut på marknaden. Trenden att gifta sig först och sedan skaffa barn var inte längre ett måste, istället började man flytta ihop och få barn utanför äktenskap (<http://www.fokus.se>).

5.0 Teori

5.1 Byråkrati- rationell legal auktoritet

Byråkratier enligt Weber är strukturer och byråkraterna är positioner i dessa strukturer.

Byråkratin har ”specifika särdrag”:

1. Det finns regler inom byråkratin som t.ex. lagar, dessa regler styr byråkratin. För att uppfylla dessa regler alla byråkrater fasta arbetsuppgifter. Inom byråkrati anställer man personer som har vissa kvalifikationer som krävs för att kunna utföra jobbet.
2. Tjänster är alltid ordnade i ett hierarkiskt, detta betyder att man kan komma högre i tjänsterna vid tillräcklig kompetens.
3. Inom byråkrati ska allt finnas i skrivna dokument, dokumenten ska sparas i originaltext. Byråkratin har vad man kallade tidigare ”byrå” men som i moderna tider kallas ”kontor”(Weber 1987).
4. Tjänstemannen har en specialutbildning och desto mer ”*specialiserad ämbetsutövning*” han utför desto mer specialutbildning ska han ha (Weber 1987: 59).
5. Om det behövs verktyg för arbete ska personalen få tillgång till detta (Ritzer 2009).
6. *"Innehavaren av en tjänst har inte äganderätt till sin position- den förblir alltid en del av organisationen (Ritzer 2000: 111)"*.

Anledningen till att byråkratiska organisationer fungerar som ett system beror på att byråkrati har *"Precision, snabbhet, entydighet, kännedom om akterna, kontinuerlighet, diskretion, konsekvens, strikt subordination, minskande friktioner och minskade materiella och personella kostnader..."* (Weber 1987: 68). Dessa egenskaper är en fördel för en förvaltning att ha ifall den ska utvecklas. Precision innebär att man inom byråkrati är noggranna gällande uppgifter som kan röra t.ex. ekonomi. Beslut som är offentliga ska ske så snabbt som möjligt och vara entydiga. Tjänstemän ska kunna lagar och regler och jobbet ska helst utföras utan konflikter.

5.2 Gemeinschaft och Gesellschaft

Ferdinand Tönnies skrev om sociala grupper som han kallade för Gemeinschaft och Gesellschaft. Gemeinschaft och Gesellschaft är två olika typer av gemenskap bland människor.

5.3 Gemeinschaft

Gemeinschaft är naturlig gemenskap, det är en gemenskap som vi föds in i. Även om vi separeras från denna typ av gemenskap kommer den att bestå. Tönnies (2001) menar att det finns tre typer av släktskapsformer i Gemeinschaft: relation mellan barn och mor, relation mellan man och kvinna i förhållande och relation mellan syskon (där barnen har åtminstone samma moder).

I dessa relationer menar Tönnies att relationerna utgör en naturlig gemenskap vare sig man vill ingå i denna gemenskap eller inte. Tönnies skriver: *"This sense of unity is maintained even when people become separated"* (Tönnies 2001: 22).

Tönnies menar att relationen mellan barn och mor är en lång relation som baseras sig på både fysisk kontakt och spirituell kontakt. Spirituell kontakt förklarar Tönnies som mental och psykologisk kontakt. Modern är ansvarig för omvårdnaden och beskyddande av barnet tills att barnet blir moget nog att ta hand om sig själv. När barnet är moget för att klara sig kan det hända att barn och mor separeras, den gemenskapen som baserades sig på moderns omvårdnad för barnet försvinner och kan ersättas med annan typ av relation. Barn och mor delar samma minnen och detta får de att stanna förenade tillsammans.

Relationen i större gemenskap är Gemeinschaft när gemenskapen baseras sig på minnen. För att skapa minnen måste man ha samma erfarenheter och världsbild. Genom minnen skapas även emotionella band. Tönnies menar att det är minnen som skapar de emotionella banden i en relation oavsett om det är i större gemenskaper eller mindre gemenskaper.

"It is evident in this case, that in contrast to the other types of relationship, instinct is at its weakest, and instead memory seems to play the strongest part in creating, maintaining and consolidating emotional ties (Tönnies 2001: 24)."

5.4 Gesellschaft

Precis som i Gemeinschaft lever människor fredligt tillsammans även i Gesellschaft. I Gemeinschaft finns gemenskapen oavsett vad som separerar människor i gemenskapen. I Gesellschaft är människor separerade trots allt som förenar dem. *In Gemeinschaft they stay together in spite of everything separates them; in Gesellschaft they remain separate in spite of everything that unites them.* (Tönnies 2001: 52).

I Gesellschaft handlar allt om individen. Vad du än gör handlar det först och främst om vad som är till din fördel. Människor lever för sig själva, det är alltid du mot världen. En negativ attityd är normal, och det denna negativa attityd som förenar människor i Gesellschaft.

Tönnies, menar att människan inte gör något för en annan människa så länge det inte handlar om att få något tillbaka som en gentjänst. *"... in fact, there is no such thing as a "common good". Such a thing can only exist by means of a fiction.(ibid:53)"* Tönnies menar att den gemenskap som skapas i Gesellschaft är fiktion, med andra är det något "påhittat". Genom att skapa en personlighet genom egen vilja kan man hitta gemenskap, gemenskapen baseras sig på att ge och ta. *"...when they invent or manufacture a common personality with its own will, to whom the common value system has to relate" (Tönnies 2001: 53)*

Man ger något för att man vet att kommer få något tillbaka. Alla parter måste vara med på att den handlar om en relation där man ger och får något i gengäld. Relationen varar så länge det finns något utbyte mellan parterna.

6.0 Resultat

6.1 Katja

Katja jobbar heltid som familjehem och har för nuvarande tre unga flickor boende hos sig. Även Katjas föräldrar har jobbat som föräldrahem och Katja jobbade i ett HVB hem som drevs av hennes föräldrar. När föräldrarna i pension så valde Katja att fortsätta jobba som familjehem själv. Även under uppväxten tog Katjas föräldrar emot familjehemsbarn och att vara familjehem är därför något naturligt menar Katja eftersom hon har vuxit upp med detta sedan hon var 4 år gammal. *”För mig har blivit ett sätt att leva, att ha andra barn boende hos oss”*(30-11-2012)

Från ett tidigare förhållande har Katja 2 barn, 11 och 9 år gamla och ett barn med sin sambo som är 3 år. Som mamma till sina biologiska barn anser Katja att hennes roll är att ge sina barn *”trygghet, uppfostran, och allt sånt... som jag har själv blivit uppfostrad med (ibid).”*

Vid frågan om varför Katja har valt att bli familjehem svarar Katja med att eftersom hon har växt upp med det så har det också blivit något naturligt och att hon trivs med att jobba som familjehem och att hon är en bra på att vara en vuxen förebild för dessa barn. Katja menar att vara familjehem är som ett jobb för henne; *”... för att jag anser att det är ett arbete... för att liksom dagisbarn... jag menar, man tar hand om andras barn där också... som jag tar hand om större barn här som bor hos oss som inte kan bo hemma av olika anledningar (ibid).”*

Regler som gäller familjehemsbarnen är samma regler som gäller för Katjas egna barn. Vissa placerade barn menar Katja, klarar inte av att åka till stan för att träffa vänner medan ett annat barn får åka till stan själv och träffa sina vänner. Att det ena barnet får det och inte den andra beror på att barn klarar av olika saker men att samma regler gäller för alla i huset. Vissa kan ta mer ansvar än den andra trots samma ålder.

Katja ser de placerade barnen som uppdrag från kommunen men att de är som familjemedlem och att även som socialen har ett ansvar för dessa barn. Det blir uppföljnings möten, där barn tar beslut tillsammans med socialen och de biologiska föräldrarna.

Vid frågan om det finns skillnad på biologiska barn och de placerade barnen blir svaret *”ja, det är klart det gör, jag älskar ju mina barn men jag älskar ju inte de placerade flickorna, det är ju inte mina barn och jag har de här så kort tid. De är ju tonåringar när de kommer hit. Skulle jag haft de sen de var 2- 3 år skulle jag säkert älskat de. Men när de är så gamla när*

de kommer hit och stannar här mellan ett halvt år och upp till 3 år så är det ju olika... jag kan ju få en jätte bra relation och träffar vissa efteråt också. Vissa tycker man mer om, och vissa tycker man mindre om och så är det ju, det är ju kemin, hur det funkar (ibid).”

Att Katja älskar sina barn men inte de placerade menar Katja beror på att den relationen hon har med sina barn har hon inte med de placerade barnen men att hon gillar dem. Vissa helger åker de placerade barnen hem, då menar Katja att det är deras egna föräldrar som har ansvaret, och hon har ansvar när barnen är hos henne, sam att det är socialförvaltningen som också bär visst ansvar och därför menar Katja att de inte har det fulla ansvaret för barnen som är placerade hos henne.

6.2 Anna

Anna är förskolelärare och har två egna barn som är 13 och 18 år gamla. För tillfället har Anna en pojke placerad hos sin familj.

Anledningen till att Anna har valt att bli familjehem började med att hennes föräldrar ville bli familjehem när hon var liten men det blev aldrig så. När Anna och hennes familj flyttade till en gård där de har häst och andra djur runt omkring kom tanken om att den miljön skulle vara perfekt för ett barn att växa upp på började tanken om familjehem att växa. *”Kan vi göra en förändring för någon till det bättre så är det ju jätte roligt (3-12- 2012).”*

Tidigare hade hon en ung tjej placerad hos familjen som började med att Anna fick kontakt med henne via nätet. Den unga tjejen bodde hos henne privat och snart sökte Anna en familjehemsplacering av anledningen att det skulle underlättas så Anna kunde följa med henne till vissa möten som ansvarig. När flickan flyttade kände Anna att det blev tomt då hon hade bott hemma hos henne i ungefär 2 1/2 år och därför valde hon och hennes man att ställa upp igen som familjehem.

Anna anser att hennes roll som mamma till sina biologiska barn är att *”ge de en bra grund att stå på, att förbreda de för det som väntar de... och att låta de gör egna misstag för att de hjälper inte om jag står och säger gör inte såhär för det lär de sig ingenting av”*(ibid). Man måste finnas för sina barn hela tiden. Vid frågan om vilket ansvar hon har som familjehemsamma blir svaret ganska snabbt *”precis som jag som mina egna barn med skillnaden att se till att han får en bra kontakt med sin biofamilj... och sin släkt och hela den biten också (ibid).”* Anna menar att hon känner att ansvaret med den placerande pojken är

större i jämförelse med de biologiska barnen då hon har fått ett förtroende att ge den här pojken en sån bra start i livet som möjligt, det är ett beslut som har tagits om att pojken passar bäst hos henne och hennes familj. Anna känner därför att ansvaret är större om det placerade barnet än de biologiska barnen.

Anna anser att det är socialtjänsten uppgift att följa upp pojken, och att socialtjänsten måste följa upp honom regelbundet och se till, och granska så han har det bra. Om någonting skulle hända, är det socialtjänstens uppgift att kritiskt granska sig själva och även henne som familjehem för att se ifall det brister någonstans.

Anna har hittills positiv erfarenhet av att vara familjehem men menar att det samtidigt kan vara väldigt jobbigt eftersom man plockar i ett barn i sin familj, där det är meningen att det ska fungera med resten av familjen. Då alla människor är olika, har olika vanor, funderingar och tankar menar Anna så är det inte lätt. Med humor säger Anna ”... *man kan inte rapa och fisa som man kanske gjorde innan...*” (ibid). Även om man tänker till lite extra hur man uppför sig hemma så fortsätter man att vara precis som en vanlig familj. ”... *blir jag är arg så måste jag få visa att jag är arg det går inte att gå runt i ett lala land... och allt är så positivt och jätte bra, för det är det ju inte. Vi skriker och brakar vi också. Vi är en helt normal familj* (ibid).”

Även om det inte är meningen att göra skillnad mellan sina barn och placerade barn menar Anna så är hennes barn hennes barn. Vid födelsedagsfirande får hennes barn mer från släkt och vänner, och det placerade barnet får presenter från sin biosläkt. Anna kan känna att rent känslomässigt och engagerade så är får det placerade barnet mer från henne än vad hon ger sina egna barn eftersom hon kan känna att det blir en kompensation av det han har förlorat och det vill hon ge det placerade barnet. Hennes barn får stå lite åt sidan eftersom det placerade barnet har andra behov än de (ibid).

6.3 Ivar

Ivar är pensionär och har tre vuxna barn på 25, 33 och 40 år gamla. För Ivar innebär ansvar för egna barn att ge de en god uppfostran, att se till att de har tak över huvudet, uppfostra de till självständiga individer och att de även får en utbildning.

Ivar har sedan 9 år varit familjehem för sitt barnbarn på grund av dotterns missbruksproblem. Sedan barnbarnet födelse har han och hans fru tagit hand om barnbarnet. Vid frågan om Ivar

skulle kunna tänka sig att ta emot annat barn som han inte är släkt med svarar han att han gärna skulle göra det eftersom "*ett barn är ett barn*"(ibid). Det handlar mer om han orkar eller inte orkar ta emot annat barn då han är pensionär och inte har samma ork mera. Att ta hand om barn är något som Ivar är van vid då han kommer från en stor familj på 11 syskon. På hans tid var det av tradition att de äldre syskonen alltid tog hand om de yngre syskonen.

Ivar vill se sitt barn lyckas i livet och har hittills inte haft några svårigheter som helst med att ta hand om sitt barnbarn och har enbart positiv erfarenhet av att vara familjehem. Precis som han vill se sina egna barn lyckas i livet vill han också se barnbarnet lyckas. Jag frågar ifall han anser att det är skillnad på att uppfostra sina barn och barnbarnet, Ivar berättar att han känner att han har mer tid och mycket mer kärlek att ge till sitt barnbarn. När Ivars egna barn var små jobbade både han och frun och så här efteråt anser Ivar att han inte hade mycket tid att ge sina barn. När Ivar uppfostrade sina barn menar han att det handlade mer om att ha rutin, man vaknade tidigt på morgonen och lämnade barnen på dagis, kom hem sent kanske, man skulle hinna med det ena eller andra. Att ta hand om sitt barnbarn handlar inte om att ha rutiner eftersom han mycket mera tid som pensionär.

Ivar anser att socialens uppgift har varit att fixa allt det "administrativa" för att han och hans fru ska kunna få bli familjehem för sitt barnbarn men allt annat ansvar ligger på honom och hans fru. Det är han som ska se till att barnbarnet får en god uppfostran och se till att hon mår bra. Även om hans dotter är vårdnadshavare så anser han att det är hans uppgift att ta hand om barnbarnet. Då dottern har varit drogfri sedan 15 månader har det underlättats, det är dottern som hjälper barnbarnet med läxor till exempel. Det är skönt att se sin egen dotter hemma eftersom det underlättar både för honom och barnbarnet (ibid).

6.4 Emma

Emma jobbar som studievägledare och började först med att vara jourhem som sedan gick över till att bli permanent familjehem. Emma har två placerade pojkar på 3 och 9 år gamla placerade hos sig som hon förhoppningsvis också ska bli vårdnadshavare för tillsammans med sin man.

Grunden till att Emma först blev jourfamilj och senare familjehem beror på att hon inte kunde få biologiska barn. Emma började då tillsammans med sin man fundera på att adoptera och snart började båda att spara pengar för adoption. Vid detta tillfälle studerade både hon och hennes man, adoptionen skulle vara mer komplicerad än de trott. Man måste vara gift för att

adoptera från vissa länder, Emma och hennes man ville inte snabbt gifta sig för att kunna få ett barn. Båda bestämde för att lägga adoption planerna på hyllan och fortsätta sitt vanliga liv. Emma berättar att även om de bestämde för att leva ett vanligt liv kunde man inte släppa tankarna om sin barnlängtan.

Lite spontant säger Emmas man om att hon ska skaffa mer information om familjehem, direkt därpå ringer Emma till socialtjänsten och berättar om sitt intresse för att bli familjehem. Vid det tillfället var det brist på familjehem så allt gick väldigt fort och plötsligt kom det barn hem till dem. I början var Emma och hennes man enbart stödfamilj sedan jourfamilj och senare familjehem. Efter ett tag nämnde Emma för sin familjehemssekreterare att de gärna vill ta emot ett barn som man är relativt säker på att det kommer bli ett permanent placerat barn. Sekreteraren svarar Emma; "*Gud, jag har ett sånt barn nu, och jag hade tänkt fråga er*"(ibid). Vid detta tillfälle fick de sin första son som var 6 månader gammal. Efter några pratade de om ett "syskon" till sin första son och även där placerades andra sonen som var 14 månader när han kom.

Emma ser sina placerade barn som SINA barn. Var tredje månad kommer sekreteraren från socialtjänsten och kollar upp båda sönerna. Att socialen kommer var tredje månad och ska kolla upp HENNES söner menar Emma känns konstigt. juridiskt sätt förstår Emma att det inte är hennes barn, men att rent känslomässigt så är det hennes söner fastän det inte står skrivet på papper.

Att vissa familjehem anser placerade barn som ett jobb är Emma emot; "*jag är väldigt mycket emot de här familjehemmen... där det blir ett jobb, jag är jätte mycket emot det*" (ibid). Barn måste känna att det är någon som tar hand om dem, att de inte är ett jobb. När familjehem anser placerade barn som jobb blir det inte en ömsesidig respekt mellan det barnet och familjen som ska ta hand om dem. Emma menar att hon förstår att man inte kan se ett barn som sitt barn ifall barnet placeras i senare ålder. En 16 åring kommer med en annan bakgrund och minnen i jämförelse med ett barn som placeras som är en bäbis. Emma menar att hon förstår det men har väldigt svårt att respektera familjer som ser placerade barn som jobb.

Emma ser ansvaret kring sina placerade söner precis som en vilken mamma som helst även om pojkarna inte är hennes biologiskt. Den äldsta pojken har kontakt med sin biologiska mamma, Emma menar att eftersom hon har tagit hand om X sedan mer än 8 år känns det som

hon är den biologiska mamman och att den biologiska mamman känner som en styvmamma vid möten enligt henne själv.

6.5 Ylva

Ylva har jobbat inom barnomsorg och skola i många år men jobbar som familjehem på heltid nu. Ylva har inga biologiska barn men har haft uppväxtplaceringar som hon också blivit vårdnadshavare för.

Familjehem har hon varit sen 30 år och haft placerade barn i olika åldrar, barnen har kommit både som tonåringar och spädbarn som har varit så liten som 6 dagar gammal. I nuläget har hon 3 tonårstjejer och en släktingsplacerad flicka på 3 år.

Ylva ser skillnad på barnen då de kommer som spädbarn och som lite äldre, detta eftersom de äldre barnen har en annan bakgrund. Småbarn som kommer ”formas” och växer upp hos henne, äldre barn har sin bakgrund någon annanstans. När barn växer upp hos henne är det på en annan "*basis*".

Ylva jämför familjehem med adoption, adoption är något egotrippat och handlar om att kunna säga ”*jag är förälder*”(ibid) och att man då har ett slags ägandebehov. Man äger inte barn menar Ylva. Varför inte titta runt i landet där barn har behov av stöttning och ta hand om dem istället för att adoptera? Det handlar om att ta hand om ett barn, inte äga det. Inom familjehem är målet att barnen ska återförenas med föräldrar, och detta är något man ska komma ihåg. Att återförening adopterad barn med dess förälder är inget man kan göra (8-12-2012).²

6.6 Sammanfattning av resultat

Alla intervjupersoner är eniga om att de har ansvar om barnet/barnen de har placerade. Katja som har 3 tonårsflickor hemma hos sig anser att de placerade flickorna är ett jobb, att vara familjehem ser hon som ett uppdrag som även socialtjänsten kallar det. Katja anser att hon har ansvar till att ta hand om flickorna men det betyder inte för henne att hon älskar de som sina barn.

Anna känner att ansvaret är större för hennes placerade pojke jämfört med ansvaret hon har för sina biologiska döttrar. Att ansvaret ibland kan kännas större beror på att hon har fått tillit

² Ylvas intervju är kortare pga. telefonintervju som jag inte hanterade lika bra jämfört med de intervjuer där jag träffade intervjupersonerna. Vid telefonintervjun blev det kortare intervju, därtill kortare skrivet om Ylva.

från någon Anna som anser att Anna är anpassad för att ta hand om just denna pojke tillsammans med sin familj.

Ivar är familjehem för sitt barnbarn sen hon föddes. Allt ansvar ligger på honom och hans fru, socialtjänstens uppgift, menar Ivar är att se till att det administrativa funkar. All uppfostran anser Ivar att han gör för sitt barnbarn och menar att han har mer tid och kärlek att ge henne än vad han gav sina barn.

Emma som har varit familjehem för sina placerade pojkar sedan de var spädbarn respektive 14 månader anser pojkarna som sina barn. Hon upplever socialtjänstens uppföljning var tredje månad som konstig då hon menar att känslomässigt så är pojkarna hennes. En vårdnadshavare förflyttning till Emma har tagits upp för båda pojkarna.

Ylva har inte egna barn, men har haft uppväxtplaceringar som hon också i vissa fall blivit vårdnadshavare för. Det är en skillnad på om barn kommer som spädbarn och tonåringar då det blir en bättre kontakt med de barn som kommer som bäbis. Ansvaret är alltid detsamma oavsett barn men socialtjänsten måste alltid vara tillgänglig då det ligger ett stort ansvar på de men framför allt att de också måste finnas där som en stöttning menar Ylva.

7.0 Analys

Med hjälp av teorin byråkrati kommer jag att främst analysera socialtjänsten i analysen för att få en förståelse för deras roll i familjehemmen.

Med hjälp av teorierna Gemeinschaft och Gesellschaft kommer jag analysera vilken av gemenskapen som finns i en familj. Utifrån denna analys kommer jag analysera familjehemmens gemenskap med placerade barnen.

7.1 Socialtjänsten och familjehem som byråkrati

Inom byråkrati ska det finnas lagar och regler att följa (Weber 1987), socialtjänsten är noggranna med att följa de lagar och regler man har inom socialtjänsten. Socialtjänsten ska jobba för barnets bästa i samhället och följer strikta lagar och regler. För att socialtjänsten ska jobba enligt har man skrivit riktlinjer om vad ”god vård” innebär då det inte fanns lagar och regler på vad ”god vård” innebar.

Det står i lagen om vad föräldraskap är, följer man inte denna lag som förälder kommer socialtjänsten omhänderta barnet oavsett om du ger ditt medgivande eller inte. Föräldrar som uppfyller dessa krav kan istället få en tredelad omvårdnad av barnet. Familjehemmen och socialtjänsten jobbar alla enligt lagar och regler. Eftersom det står i lagen att målet är att barnet ska flytta tillbaka till sin biologiska familj är det något både socialtjänsten och familjehem strävar efter. Även vissa familjehem menade att de är medvetna om att återföra placerade barnet med dess biologiska föräldrar och att det var något man "jobbar med".

Vissa familjehem anser att deras placerade barn är jobb och fungerar som familjehem på heltid. Som familjehem får man arvode och omkostnadsersättning vare sig du ser det som ett jobb eller inte. Precis som byråkratin säger ska det inte finnas personliga kostnader för jobb.

3 av 5 familjehem ansåg att de placerade barnen inte endast var deras ansvar, inom byråkrati ska de verktyg finnas för att personalen ska kunna utföra sitt jobb, verktyget i detta fall är socialtjänsten då familjehem både har rätt och anser att socialtjänsten har en stor del i att "följa upp" och finnas till hands ifall de skulle behöva det.

De andra två familjehemmen menar att socialtjänsten inte har ansvar för deras placerade barn. Emma som anser sina två placerade barn som "hennes" menar att hon förstår att pojkar inte är hennes men att det "känns" konstigt när familjehemssekreteraren ska pricka av alla punkter.

Socialtjänsten måste följa upp pojkarna eftersom reglerna säger så fastän de kanske är väl medvetna om att Emmas placerade barn mår bra. Byråkratin inom socialtjänsten är att, oavsett om du vet att det inte finns några som helst problem så ska du skriva ner det i dokument och spara det. Rent praktiskt måste socialtjänsten kontrollera för att veta, så länge familjehemmen inte kontrolleras kan de inte heller veta om varje familjehems situation.

Även i Ivars fall, som är familjehem för sitt barnbarn menar att det inte är socialtjänstens uppgift att ta hand om hans barnbarn. Ivar menar att allt ansvar ligger på honom, för socialtjänsten spelar det ingen roll eftersom de måste ha "*känedom om akterna*" (Weber 1987: 22).

7.2 Familj och gemenskap

Familj utifrån Gemeinschaft

Enligt Tönnies (2001) är gemenskapen Gemeinschaft via bland annat blodsband, giftemål och även bland släktingar och större gemenskaper. Ser man tillbaka i tiden ingick även tjänstefolket i familjen, hushållet utgjorde familjen (Trost 1993). Även idag ser familjer olika ut där man skapat nya familjer genom t.ex. omgifte (<http://www.fokus.se>). Gemenskapen i familj handlar om par som har hittat nya partner för att skapa familj på nytt. I dessa familjer handlar inte gemenskapen om att få något i utbyte till skillnad från familjehem där familjer får ersättning för att ta hand om placerade barn. I familj, oavsett familjestruktur handlar det inte om att få något i vinning. Familj är Gemeinschaft när det inte handlar om att vinna något i utbyte.

Familj utifrån Gesellschaft

Enligt Tönnies (2001) är gemenskap konstruerad så länge man får något i utbyte. Familjehem får arvode och omkostnadsersättning. Familjer som anser att placerade barn som sina egna barn eller de familjer där placerade barn är anhöriga till de, skulle dessa familjer anses ha gemenskap bestående av äkta gemenskap? Enligt Tönnies är gemenskapen fiktion så länge det finns en vinning i gemenskapen. Familjehem får arvode i utbyte av att de tar hand om placerade barn. Tänker man familjehem där barn även har blodsband till familjehemmet kan man tänka att gemenskapen är Gemeinschaft. Oavsett om familjen är anhörig till barnet eller om barnen har växt upp hos familjerna där även familjen anser barnet som sitt eget är

gemenskapen utifrån Tönnies Gesellschaft då familjerna konstrueras för att få något i utbyte, i detta fall pengar (Tönnies 2001).

7.3 Gemeinschaft & Gesellschaft i familjehem

Emma har två placerade pojkar som hon anser vara hennes egna barn. Hon har tagit hand om båda pojkarna sedan de var 6 och 14 månader gamla. Emma har inte biologiska barn och funderade på att adoptera innan hon började som familjehem. Hon tycker att det känns konstigt att socialtjänsten ska komma var 3 månad och kolla upp HENNES barn. Då Emma har tagit hand om båda pojkarna sedan de var små kan man se att Emma känner en tillhörighet av Gemeinschaft, gemenskapen med pojkarna för Emma är naturlig given och Emma kan inte tänka sig att biologiska barn skulle kännas annorlunda. De emotionella banden skapas av minnen i Gemeinschaft vilket Emma känner att hon har med sina barn. Den äldste pojken har kontakt med sin biologiska mamma men Emma menar att biologiska mamman snarare känns som styvmamman och att hon själv är mer biologisk mamma enligt Emma själv.

Det som säger emot Gemeinschaft i Emmas fall är att hon får betalt för att ta hand om barnen som hon anser som sina egna. I Gesellschaft handlar denna typ av gemenskap om att få något i utbyte. Emma får arvode från socialtjänsten för att hon tar hand om barn som hon anser som sina egna. Gemenskapen är kombination av Gemeinschaft och Gesellschaft (Tönnies 2001).

Katja ser inte de placerade barnen som sina egna barn då de kommer som tonåringar till henne. Samhörighet till dessa tonåringar är inte samma samhörighet som man skulle haft ifall de skulle kommit som yngre.

I Gemeinschaft ses gemenskap som ”spirituell”, när barnet är moget att klara sig själv fortsätter Gemeinschaft på de gemensamma minnena. Precis som Katja säger, så har tonåringar annan bakgrund och minnen. Katja har inte den relationen till placerade barnen som hon har med sina barn eftersom hon inte har varit ”där” från början. När barn klarar sig själva är det minnena som förenar modern och barnet. Då Katja inte har dessa minnen med tonåringar kan hon inte heller älska de som hon gör med sina biologiska barn. Den naturliga gemenskapen med de placerade barnen finns inte för henne. Katja får dessutom arvode mot att hon tar hand om barnen, hon anser själv att placerade barnen är jobb och man kan dra slutsatsen att Katja tar hand om barnen i utbyte av pengar vilket gör gemenskapen till Gesellschaft.

Ivar är familjehem för sitt barnbarn, det är s.k. släkting placerad. Barnbarnet har Ivar tagit hand om sedan hon var spädbarn och menar att han har mer tid för sitt barnbarn än vad han hade för sina barn. Ivar anser att han har alla ansvar för sitt barnbarn så länge det är han som är familjehem för sitt barnbarn.

Att ta hand om ett barn sen det är så pass litet som i Ivars fall skapas en Gemeinschaft. Detta då Ivar har varit familjehem för sitt barnbarn sedan hon föddes och därmed skapat minnen från att barnbarnet föddes. Ivar har släktingsplacerat barn, gemenskapen är ”naturlig” och något givet oavsett om Ivar skulle varit familjehem för sitt barnbarn eller inte då barnbarn är Gemeinschaft pga släktskap. Problemet här i ligger att Ivar tar emot pengar för uppdraget, gemenskapen med barnet är inte endast Gemeinschaft utan en kombination av Gemeinschaft och Gesellschaft.

Ylva har både haft uppväxtplaceringar och placerade barn som har kommit som tonåringar, precis som andra familjehemmen menar Ylva att uppväxtplaceringar är annorlunda än de tonåringar som kommer med en bakgrund. Även om att Ylva inte känner samma samhörighet med de barnen som kommer dit som som tonåringar menar hon att det gäller att ha samma ansvar för barnen. Ungdomar som placeras i familjehem har oftast problem i olika grad och Då Ylva jobbar som familjehem på heltid och vill ha socialtjänsten till hand skapas Gesellschaft då hon vill ha handledning så hon kan ”rätta till” ifall det blir konflikt med det placerade barnet.

Katja menar att hon brukar hitta positiva egenskaper hos placerade barnen som hon brukar ”hålla fast vid” och därmed kunna få det att funka mellan dem. Gemenskapen är snarare Gesellschaft, den gemenskapen som är fiktion. I Gesellschaft skapar man personlighet medvetet för att hitta gemenskap för att man vet att man har något att vinna. Gemenskapen handlar om att ge och ta. Katja får hitta positiva egenskaper hos placerade barnen då det är hennes och jobb i utbyte får hon arvode.

Anna har två biologiska barn och en placerad pojke hos sig. Anna menar att ansvaret om den placerade pojken ibland kan kännas större då hon har fått ett förtroende från någon annan till att ta hand om pojken. Anna anser att hennes roll som mamma är samma både för hennes biologiska barn och placerade pojken men att hennes barn är hennes barn. Trots att Anna ser lika på ansvaret kan man tyda att gemenskapen med pojken är Gesellschaft, detta då Anna menar att hon har fått ansvaret av någon annan. Det är självklart för Anna att ta hand om sina

barn medan det förväntas av någon annan att ta hand om placerade pojken. I Gesellschaft skapar men en personlighet av egen vilja för att det ska fungera mellan personer. Anna menar att alla är olika, när ett placerat barn kommer i familjen får man tänka till extra på vad man gör. Man förändrar personligheten för att relationen ska fungera (Tönnies 2001).

8.0 Slutsats och reflektion

Efter familjehems utbildning där jag träffade flera familjehem och efter intervjuer har jag lärt mig att familjehemmen är olika. Fördelen med att familjehemmen är så pass olika tycker jag är en stor fördel då inga barn är lika. Barnen sätts ut i familjehem efter behov därför skulle det inte varit så positivt med familjehem som alla ser lika ut. Däremot är det problematiskt i familjehem där gemenskapen är endast Gesellschaft och man tar uppdrag från socialtjänsten för arvode. Även om barn placeras i familjer efter behov behöver barn oavsett behov vård där det inte endast handlar om pengar från de vuxnas sida.

Däremot anser jag att det är viktigt med att familjehemmen får lika utbildning innan de tar emot barnen för att socialtjänsten ska veta att alla familjehem har fått lika utbildning och att alla känner till lagar och regler. Byråkrati om lika utbildning skulle vara en fördel för familjehem.

Resultatet visade att familjehemmen har olika syn på ansvaret om placerade barn. De två familjehem som har familjehem som ”yrke” anser båda att placerade barnens totala ansvar inte ligger på dem eftersom barnen är placerade av socialtjänsten och att det är socialtjänsten som i sin tur måste finnas och ta sitt ansvar. Ett familjehem ansåg placerade som sina egna barn, de menade att socialtjänsten inte hade med deras placerade barn att göra trots att man kan tycka att socialtjänsten alltid kommer vara en del familjehemmet då de får arvode för barnen fram tills att de är vuxna. Hur mycket Gemeinschaft finns det från familjehemets sida då de tar betalt för att ta hand om barnen och vad kommer barnen känna när de får reda på att föräldrarna har fått arvode under hela deras uppväxt?

Familjehemmet med släktingplacerade barnet menade också att socialtjänsten inte hade att göra med hans barnbarn men är forfarande som en "anställd" för socialtjänsten. Anna ansåg att hon som familjehem har mer ansvar om det placerade barnet jämfört med sina egna barn eftersom hon har fått förtroende att ta hand om det placerade barnet. Frågan är om hon skulle känna samma ansvar om hon inte skulle fått pengar för uppdraget. Eftersom hon får pengar för uppdraget kan det kännas som om att hon känner mer ansvar då hon får något i utbyte. Ansvaret kommer utifrån, av socialtjänsten.

Det mönster man kan se är att ansvaret kring uppdraget som familjehem varierar beroende på hur gamla barnen var när de har kommit till familjerna. Teorierna om Gemeinschaft och Gesellschaft anser jag bekräfta att det är minnena som skapar gemenskapen i familjehemmen.

De familjer som menar att familjehem endast är ett jobb men menar att de tar ansvaret för de placerade barnen, vad innebär ansvar för dessa familjehem? Barnen som placeras görs det på grund av problematik från föräldrar eller har kanske egna problem. Hur väl anpassade är familjehem för tonåringar när familjehemmen anser att det är ett jobb?

Enligt socialtjänsten är syftet med placering av barn att i slutändan återförening barn med föräldrarna. I vissa fall, då man vet att det inte finns någon som helst chans att återförening barn med föräldrar vid exempelvis dödsfall av föräldrar eller på grund av sjukdom där man vet att det endast finns en förälder, och att denna person inte kommer att bli frisk anser jag att det är till barnets bästa att familjehem blir vårdnadshavare. Hur skulle det se ut ifall barn skulle växa upp men aldrig kunna knyta an till personer runt om kring sig i vetenskap om att de när som helst kan flyttas till en annan familj. Därför är det fördel att familjehem får bli vårdnadshavare för det placerade barnet.

Slutsatsen kring vad familjehem anser om ansvaret och gemenskapen om placerade barn är blandade svar. Likheten jag kan se bland dessa fem familjehem är att alla menar att ju yngre barnen är när de placeras, desto lättare är det att knyta an till barnet. Så länge familjehem får omkostnadsersättning och arvode anser jag att det finns kombination av Gemeinschaft och Gesellschaft i familjehem och inte endast en sorts gemenskap.

9.0 Källa

- Crang, Mike & Cook, Ian (2007). *Doing ethnographies*. [New ed.] London: SAGE
- Gleichmann, Lee (2004). *Föräldraskap mellan styrning och samhällsomvandling: en studie av syn på föräldrar och relation mellan familj och samhälle under perioden 1957-1997*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2004
- May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Ritzer, George (2009). *Sociologisk teori*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Ryen, Anne (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi
- Therborn, Göran (2004). *Between sex and power: family in the world, 1900-2000*. London: Routledge
- Trost, Jan (1993). *Familjen i Sverige*. 1. uppl. Stockholm: Liber utbildning
- Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Tönnies, Ferdinand (2001). *Community and civil society*. Cambridge: Cambridge University Press
- Weber, Max (1987). *Ekonomi och samhälle: förståendesociologins grunder*. 3, [Politisk sociologi]. Lund: Argos
- Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.) (2008). *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier*. Malmö: Liber

Internet

- <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Forskning-och-utveckling/Examensarbeten-och-uppsatser.html> (17-10-2012)
- <http://www.familjehemifokus.se/bli-familjehem/arvode-till-familjehem> (18-10-2012)
- http://brs.skl.se/skbibl/cirkdoc.jsp?searchpage=brsbibl_cirk.htm&search1_all=familjehemsv%E5rd+2013&op1=&type=&db=CIRK&from=1&toc_length=20&currdoc=3 (28-01-2013)
- <http://www.fokus.se/2005/12/karnfamiljen-lever/> (28-01-2013)

Intervjuer

Katja 30/11 2012

Anna 3/12 2012

Ivar 4/12 2012

Emma 6/12 2012

Ylva 8/12 2012

Utbildningstillfällen för familjehem i Malmö

16-10- 2012

23-10- 2012

30-10- 2012

13- 11 2012

4-12- 2012

Bilaga 1.

Intervjuguide

Datum:

Namn:

Egna familjen

Sysselsättning?

Har ni egna barn?

Hur många?

Ålder?

Vilket ansvar anser Ni har var för era barn? Vad innebär det att vara föräldrar?

Familjehem

Varför ville Ni bli familjehem?

Hur länge har Ni varit familjehem?

Har Ni placerade barn i nuläget?

Ålder på barnen som Ni har/haft?

Är det SOL/LVU barn?

Ansvar om fosterbarn

Vilket ansvar anser Ni att familjehem har över ett placerat barn?

Vilket ansvar anser ni socialen har för barnet som är placerat hos er?

Hur upplever du att det är att ta hand om fosterbarn?

Upplever du skillnad på att ta hand om dina biologiska barn och fosterbarn?

Har du behövt få stöd av Malmös kommun? Har ni fått den stöd när Ni behövt det?

Anser du att du kan ta fullt ansvar för barnet?